

Styrning av myndigheter

Tillsynsforum 15 november 2017

Patrik Hall

Malmö högskola

Makten över förvaltningen (2015)

Grovkategorisering av myndigheter

- **Politiserade** myndigheter nära regeringen
- **Produktionsmyndigheter** på avstånd – ekonomistyrning

Som helhet har politiserade myndigheter rört sig närmare regeringen ("Det förstärkta regeringskansliet") och produktionsmyndigheter längre ifrån sedan slutet av 80-talet.

Undantag finns när produktionsmyndigheter politiseras – Försäkringskassan, Polisen. Leder ofta till mycket stor, delvis mediadriven uppmärksamhet.

Legitimitet för myndigheter – vem tycker om dem?

- Legitimitet på grund av **politisk centralitet** – politiserade myndigheter som vanligen kan förvänta sig ingripande styrning i form av många mål och uppdrag.
- Legitimitet på grund av **expertis** – unik expertis kan ligga till grund för självständighet och högt förtroende.
- Legitimitet genom **förankring i externa intressen** – De myndigheter som "omvärlden" behöver – kanske de myndigheter som ifrågasätts minst?

Den stora delegeringen

- Från en centraliserad "ofantlig sektor" till decentraliserat utförande och den kanske mest delegerade personal- och organisationspolitiken i världen
- Styrning via outputkontroll, detaljstyrning svårt

Arbetsgivare/andel av offentligt anställd personal	1979	2009
Stat	33,5% (404 034)	18% (222 100)
Landsting/region	28% (336 259)	19% (232 800)
Kommun	38,5% (463 505)	63% (767 600)
Summa	100% (1 203 798)	100% (1 222 500)

Fungerar delegeringen?

- Inom starkt politiserade områden har denna strategi i form av mål- och resultatstyrning inte fungerat så bra. Politiken trumfar rationaliteten – ”stabsmyndigheter” nära regeringen
- Inom områden med delegerad produktion oförutsägbart. Tendenser till ”ryckighet” och ”reaktiv” styrning – t.ex. kontroll- och dokumentationskrav, ”rättigheter” för medborgare, ibland förvånansvärt detaljerade insatser
- Medialisering förstärker en tendens att regeringen inte kan undfly ansvar från direkt produktion

Byråkratiseringsrisken är reell!

- *Från centraliserad till delegerad byråkrati minskar inte byråkratins storlek – kanske tvärtom: en omfattande men mer utspridd byråkrati.* "Managementbyråkrati" som handlar både om intern styrning och extern fasad (gentemot granskning, medborgare och medial uppmärksamhet).
- Avreglering och privatisering = ökad byråkrati!
- Styrning på outputsidan leder till för mycket dokumentstyrning
- Den "enklare" administratörspersonalen minskar.
- Dock mycket svårt att beräkna managementbyråkratins storlek

Tillitsbaserad styrning

- Regeringen har inte riktigt "bollen" när det gäller organisations- och personalpolitik – det har kommunerna och landstingen.
- Men regeringen kan däremot ägna mer uppmärksamhet åt organisations- och personalpolitiken. Extern kommission? Eller löser tillsynen detta?
- Professionsstyrda verksamheter – är det generella ledarskapsidealet feltänkt?
- Mer fokus på "stödjande" myndighetsutövning?
- Hur får vi regeringen att ta ansvar för det operativa och inte ägna så mycket uppmärksamhet åt media, åt att vara "tydliga" och åt att resa runt och "representera" (landshövdingssyndromet)